

53. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM

A | A | A

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależnie od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdywersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Spółki Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa BTK SA i spółka zależna: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez spółki zależne Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa BTK SA, Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA oraz spółka zależna: Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA i Grupy Kapitałowej BTK SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA i Grupie Kapitałowej BTK SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Obszaru Zarządzania Ryzykiem uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy Kapitałowej przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych tych spółek odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

53.1. Pomiar i ocena ryzyka kredytowego

Metody pomiaru i oceny ryzyka kredytowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR) odpisami (coverage ratio),
- koszt ryzyka.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody wewnętrznych ratingów (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny jest ocena wiarygodności klienta czyli rating: oraz ocena transakcji tj. zdolności do spłaty zobowiązania w określonej wysokości i terminach.

Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych opracowane są z wykorzystaniem wewnętrznych danych Banku co zapewnia, że są dostosowane do profilu ryzyka klientów Banku. Modele opierają się na statystycznej analizie zależności między niewykonaniem zobowiązania a punktową oceną ryzyka klienta. Ocena punktowa obejmuje ocenę wskaźników finansowych, czynników jakościowych oraz ocenę czynników behawioralnych. Ocena ryzyka klienta jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa, dla którego dokonywana jest analiza. Dodatkowo Bank ma wdrożony model oceny przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego pozwalający na adekwatną ocenę ryzyka kredytowego dużych przedsięwzięć polegających na finansowaniu nieruchomości (np. lokale biurowe, powierzchnie sklepowe, powierzchnie przemysłowe) oraz projektów infrastrukturalnych (np. infrastruktura telekomunikacyjna, przemysłowa, użyteczności publicznej).

Modele ratingów są zaimplementowane w narzędziu informatycznym wspierającym ocenę ryzyka kredytowego Banku związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych.

W celu zbadania poprawności funkcjonowania metod stosowanych w Banku, metodyki oceny ryzyka kredytowego, związanego z jednostkowymi ekspozycjami kredytowymi podlegają okresowym przeglądom.

Ocena ryzyka kredytowego klientów indywidualnych

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W 2014 roku w zakresie ryzyka kredytowego, Bank kontynuował prace związane z dostosowaniem do wymagań znowelizowanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w czerwcu 2013 roku Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. Wszystkie rekomendacje zostały wdrożone w Banku zgodnie z oczekiwanym terminem dwuetapowo tj. do 31 grudnia 2013 roku oraz 30 czerwca 2014 roku.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, spełniających określone kryteria, Bank ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dotyczy niskokwotowych, nieskomplikowanych transakcji kredytowych i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych. W pozostałych przypadkach szeroko jest stosowana metoda ratingowa.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu klienta korporacyjnego Bank wprowadził usprawnienia w zakresie funkcjonującego procesu kredytowego. Wskazane zmiany dotyczą zmian w segmentacji portfela, zmian organizacyjnych, które zdecydowanie lepiej odpowiadają zapotrzebowaniu klientów a z drugiej strony pozwalają na kompleksową ocenę ryzyka kredytowego niezależnie od oferowanego produktu z zakresu bankowości korporacyjnej i transakcyjnej.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko kredytowe w podziale na z rozpoznaną utratą wartości i bez oraz w podziale na nieprzeterminowane i przeterminowane

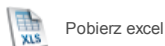
Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	362	28.891
oceniane metodą zindywidualizowaną	-	28.543
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	2.486.435	1.893.133
nieprzeterminowane	2.486.435	1.893.133
Razem brutto	2.486.797	1.922.024
Odpisy z tytułu utraty wartości	(111)	(28.583)
Razem według wartości bilansowej netto	2.486.686	1.893.441

Pobierz excel

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	12.977.310	12.861.352
oceniane metodą zindywidualizowaną	5.615.878	5.532.429
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	174.542.551	143.412.690
nieprzeterminowane	169.950.801	139.700.612
przeterminowane	4.591.750	3.712.078
do 4 dni przeterminowania	1.645.065	1.081.196
powyżej 4 dni przeterminowania	2.946.685	2.630.882
Razem brutto	187.519.861	156.274.042

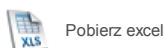
Odpisy z tytułu utraty wartości	(8.022.477)	(6.650.780)
Razem według wartości bilansowej netto	179.497.384	149.623.262

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	-	6.160
oceniane metodą zindywidualizowaną	-	6.160
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	21.961.102	13.864.573
nieprzeterminowane	21.961.102	13.864.573
z ratingiem zewnętrznym	14.054.512	9.429.681
z ratingiem wewnętrznym	7.906.590	4.434.892
Razem brutto	21.961.102	13.870.733
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	(3.296)
Razem według wartości bilansowej netto	21.961.102	13.867.437

Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	233.358	38.005
nieprzeterminowane	233.358	38.005
z ratingiem zewnętrznym	233.358	38.005
Razem brutto	233.358	38.005
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	-
Razem według wartości bilansowej netto	233.358	38.005

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2014	31.12.2013
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	62.081	65.209
Inne aktywa bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	707.741	609.904
nieprzeterminowane	698.688	601.289
przeterminowane	9.053	8.615
Razem brutto	769.822	675.113
Odpisy z tytułu utraty wartości	(59.473)	(63.800)
Razem według wartości bilansowej (netto)	710.349	611.313

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2014	31.12.2013
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	7.772.859	4.018.340
Należności od banków	2.486.686	1.893.441
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	1.915.120	467.931
emitowane przez Skarb Państwa	1.825.454	395.202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	50.563	41.907
emitowane przez podmioty niefinansowe	22.146	23.892
emitowane przez podmioty finansowe	2.326	6.762
emitowane przez banki	14.631	168
Pochodne instrumenty finansowe	5.494.822	3.000.860

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	13.804.860	15.204.756
emitowane przez banki centralne	10.998.812	13.997.228
emitowane przez Skarb Państwa	2.478.708	956.893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	253.817	250.635
emitowane przez banki	73.012	-
emitowane przez podmioty niefinansowe	511	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	179.497.384	149.623.262
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	1.620.708	2.981.207
kredyty gospodarcze	1.309.856	942.784
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	310.852	2.038.423
sektor niefinansowy	167.791.997	139.434.111
kredyty mieszkaniowe	95.797.964	74.900.220
kredyty gospodarcze	49.656.279	44.508.259
kredyty konsumpcyjne	20.321.718	19.213.873
dłużne papiery wartościowe	2.016.036	811.759
sektor budżetowy	10.084.679	7.207.944
kredyty gospodarcze	7.265.003	6.125.098
dłużne papiery wartościowe	2.819.676	977.181
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	105.665
Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	21.961.102	13.867.437
emitowane przez Skarb Państwa	12.781.051	8.818.500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	4.480.325	3.440.753
emitowane przez podmioty niefinansowe	3.475.594	997.253
emitowane przez banki	1.224.132	610.931
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	233.358	38.005
emitowane przez Skarb Państwa	233.358	26.886
emitowane przez banki	-	11.119
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	710.349	611.313
Razem	233.876.540	188.725.345

Pobierz excel

Pozycje pozabilansowe	31.12.2014	31.12.2013
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	7.943.931	7.708.424
Udzielone gwarancje	9.265.599	6.344.816
Gwarancje emisji	4.571.158	3.550.421
Udzielone akredytywy	702.768	491.768
Razem	22.483.456	18.095.429

Pobierz excel

Jakość kredytowa aktywów finansowych - nieprzeterminowane, bez utraty wartości

Wewnętrzne klasy ratingowe

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy Kapitałowej oraz wolumen należności kredytowych i leasingowych, najistotniejsze portfele są w zarządzaniu Banku oraz PKO Leasing SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz Grupę Kapitałową PKO Leasing SA.

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2014	31.12.2013
Należności od banków	2.486.435	1.893.133
w tym:		
z ratingiem zewnętrznym	2.204.355	1.518.290
bez ratingu	282.080	374.843
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	169.950.801	139.700.612
z ratingiem	147.203.666	125.199.355
bez ratingu	22.747.135	14.501.257
PKO Bank Polski SA	165.049.744	135.300.966
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	41.359.649	38.313.981
A (pierwszorzędna)	1.059.550	1.414.115

B (bardzo dobra)	1.455.548	1.247.527
C (dobra)	2.721.287	4.164.801
D (zadowalająca)	5.663.335	5.803.780
E (przeciętna)	12.096.148	9.869.180
F (akceptowalna)	14.628.386	7.012.781
G (słaba)	3.735.395	8.801.797
z wewnętrznym ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	103.891.292	84.848.494
A (pierwszorzędna)	74.155.239	59.604.586
B (bardzo dobra)	10.614.538	13.546.734
C (dobra)	11.313.955	5.261.693
D (przeciętna)	5.802.187	4.648.762
E (akceptowalna)	2.005.373	1.786.719
bez wewnętrznego ratingu - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty konsumpcyjne, mieszkaniowe i pozostałe)	19.798.803	12.138.491
Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA	4.383.999	3.534.099
z wewnętrznym ratingiem	1.952.725	2.036.880
A2 (pierwszorzędna)	11.842	9.317
A3 (bardzo dobra)	99.765	111.924
A4 (dobra)	254.096	262.562
A5 (zadowalająca)	465.501	552.834
A6 (przeciętna)	727.634	868.695
B1 (akceptowalna)	336.196	187.170
B2 (słaba)	41.360	38.060
C (zła)	16.331	6.318
bez wewnętrznego ratingu	2.431.274	1.497.219
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego i finansowego pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA	517.058	865.547
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu - z wewnętrznym ratingiem	-	10
C (dobra)	-	10
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - z wewnętrznym ratingiem	-	-
C (dobra)	-	-
D (zadowalająca)	-	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - z wewnętrznym ratingiem	7.906.590	4.434.892
A (pierwszorzędna)	-	53.776
B (bardzo dobra)	37.815	336.547
C (dobra)	1.381.794	1.026.669
D (zadowalająca)	2.000.235	912.529
E (przeciętna)	1.769.303	1.277.585
F (akceptowalna)	2.239.109	755.984
G (słaba)	478.334	71.802
G3 (niska)	-	-
H (zła)	-	-
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	698.688	601.289
Razem	173.135.924	142.195.034

Pobierz excel

Ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości klasyfikowane są ze względu na rating klienta, w ramach wewnętrznych klas ratingowych od A do G (w zakresie podmiotów finansowych A-F).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,

małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Kredyty i pożyczki niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowało by powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

Zewnętrzne klasy ratingowe

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz należności od banków, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

Portfel/Rating	AAA	AA- do AA+	A- do A+	BBB -do BBB+	BB- do BB+	B- do B+	CCC-do CCC+	CC	Caa2*	Caa3*	bez ratingu	31.12.2014
Należności od banków	-	512.042	1.467.044	175.958	10.438	175	36.927	1.771		-	282.080	2.486.435
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	1.826.259	12.007	14.590	-	-			-	62.264	1.915.120
w tym:												
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	1.825.454	-	-	-	-	-	-	-	-	1.825.454
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	805	-	-	-	-			-	49.758	50.563
emitowane przez banki	-	-	-	-	14.590	-	-			-	41	14.631
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-	-			-	2.326	2.326
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	12.007	-	-	-			-	10.139	22.146
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	73.012	13.564.960	140.393	-	-	-	-	-	26.495	-	13.804.860
w tym:												
emitowane przez Bank Centralny	-	-	10.998.812	-	-	-	-			-	-	10.998.812
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	2.452.213	-	-	-	-			26.495	-	2.478.708
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	113.935	139.882	-	-	-			-	-	253.817
emitowane przez banki		73.012										73.012
emitowane przez podmioty niefinansowe				511								511
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	13.795.752	-	49.773	-	-	-	8.921	179.815	20.251	14.054.512
w tym:												
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	12.601.236	-	-	-	-			179.815		12.781.051
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	40.717	-	-	-	-			-	-	40.717
emitowane przez banki	-	-	1.153.799	-	49.773	-	-	-	8.921	-	11.639	1.224.132
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	-	-	-	-			-	8.612	8.612
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	40.337	-	-	-	-			-	193.021	233.358
w tym:												
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	40.337	-	-	-	-			193.021	-	233.358
emitowane przez banki	-	-	-	-	-	-	-			-	-	-
Razem	-	585.054	30.694.352	328.358	74.801	175	36.927	1.771	8.921	399.331	364.595	32.494.285

*Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA – według ratingu Moody's

Pobierz excel

Portfel/Rating	AAA	AA- do AA+	A- do A+	BBB -do BBB+	BB- do BB+	B- do B+	CCC-do CCC+	B3*	Caa2*	bez ratingu	31.12.2013
Należności od banków	-	140.193	1.210.067	118.302	1.230	42.963	5.535	-	-	374.843	1.893.133
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	395.587	21.031	-	-	-	-	-	51.303	467.921
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	395.202	-	-	-	-	-	-	-	395.202
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	227	-	-	-	-	-	-	41.680	41.907
emitowane przez banki	-	-	158	-	-	-	-	-	-	-	158
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.762	6.762
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	21.031	-	-	-	-	-	2.861	23.892
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	15.042.488	136.700	-	-	-	25.568	-	-	15.204.756
w tym:											
emitowane przez Bank Centralny	-	-	13.997.228	-	-	-	-	-	-	-	13.997.228
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	931.325	-	-	-	-	25.568	-	-	956.893
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	113.935	136.700	-	-	-	-	-	-	250.635
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	9.125.800	49.530	-	-	-	216.575	11.131	26.645	9.429.681
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	8.616.516	-	-	-	-	201.984	-	-	8.818.500
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	250	250
emitowane przez banki	-	-	509.284	49.530	-	-	-	14.591	11.131	26.395	610.931

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	-	-	-	-	-	38.005	-	-	38.005
w tym:											
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	-	-	-	-	26.886	-	-	26.886
emitowane przez banki	-	-	-	-	-	-	-	11.119	-	-	11.119
Razem	-	140.193	25.773.942	325.563	1.230	42.963	5.535	280.148	11.131	452.791	27.033.496

*Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA – według ratingu Moody's

Pobierz excel

53.2. Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi 25% uznanego kapitału skonsolidowanego.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku limity koncentracji nie były przekroczone. Na dzień 31 grudnia 2014 roku poziom ryzyka koncentracji Grupy Kapitałowej wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 12,9% uznanego kapitału skonsolidowanego. Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych:

31.12.2014			31.12.2013		
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe
1.	3.193.998	1,27%	1.	2.080.000	1,01%
2.	2.474.087	0,99%	2.	2.074.380	1,01%
3.	2.266.960	0,90%	3.	2.035.172	0,99%
4.	2.172.936	0,87%	4.	1.435.697	0,70%
5.	2.080.000	0,83%	5.	1.084.585	0,53%
6.	1.643.091	0,66%	6.	1.078.879	0,53%
7.	1.266.301	0,51%	7.	794.068	0,39%
8.	1.177.916	0,47%	8.	777.215	0,38%
9.	1.130.843	0,45%	9.	690.184	0,34%
10.	1.007.768	0,40%	10.	673.507	0,33%
11.	957.362	0,38%	11.	631.454	0,31%
12.	911.026	0,36%	12.	600.000	0,29%
13.	904.016	0,36%	13.	658.194	0,32%
14.	890.858	0,36%	14.	542.805	0,26%
15.	834.655	0,33%	15.	539.467	0,26%
16.	794.693	0,32%	16.	524.686	0,26%
17.	793.137	0,32%	17.	513.197	0,25%
18.	746.933	0,30%	18.	505.820	0,25%
19.	714.037	0,29%	19.	500.232	0,24%
20.	712.771	0,28%	20.	500.000	0,24%
Razem	26.673.388	10,65%	Razem	18.239.542	8,89%

*zaangażowanie pozabilansowe uwzględnia zobowiązanie wynikające z transakcji pochodnych w kwocie równej ich ekwiwalentowi bilansowemu (zgodnie z postanowieniami paragrafu 2.1 pkt 2 Uchwały nr 208/2011 KNF z dnia 22 sierpnia 2011r)

Pobierz excel

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 1,39% portfela kredytowego Grupy Kapitałowej. Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę podmiotów był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła 14,1% i 12,9% uznanego kapitału Grupy Kapitałowej.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych:

31.12.2014			31.12.2013		
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe*	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe
1	3.498.120	1,39%	1	3.536.942	1,72%
2	3.194.479	1,27%	2	2.790.997	1,36%
3	2.972.486	1,19%	3	2.056.058	1,00%
4	2.315.214	0,92%	4	1.960.687	0,95%
5	2.189.608	0,87%	5	1.446.402	0,70%
Razem	14.169.907	5,64%	Razem	11.791.086	5,73%

*zaangażowanie pozabilansowe uwzględnia zobowiązanie wynikające z transakcji pochodnych w kwocie równej ich ekwiwalentowi bilansowemu (zgodnie z postanowieniami paragrafu 2.1 pkt 2 Uchwały nr 208/2011 KNF z dnia 22 sierpnia 2011r)

Pobierz excel

Koncentracja wobec sekcji branżowych

W stosunku do 31 grudnia 2013 roku wzrosło zaangażowanie Grupy Kapitałowej w sekcje branżowe o około 7,9 miliarda PLN. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Działalność związana z obsługą nieruchomości”, „Handel hurtowy i detaliczny (...)” oraz „Administracja publiczna i obrona narodowa” wyniosło ok. 57% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Strukturę zaangażowania według sekcji branżowych według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2014		31.12.2013	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
C	Przetwórstwo przemysłowe	16,63%	10,37%	18,45%	10,68%
L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	16,57%	15,95%	15,89%	15,69%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	14,88%	21,50%	15,43%	22,52%
F	Budownictwo	8,91%	10,10%	10,53%	10,92%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9,09%	0,46%	9,08%	0,38%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1,78%	0,18%	2,06%	0,17%
Pozostałe zaangażowanie		32,14%	41,44%	28,56%	39,64%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Pobierz excel

Powyższa struktura branżowa nie uwzględnia zaangażowania wynikającego z tytułu dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych z kategorii „dostępne do sprzedaży” do kategorii „pożyczki i należności”.

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Struktura portfela kredytowego według regionów geograficznych rozróżniana jest w Grupie Kapitałowej ze względu na obszar klienta Banku – odrębna jest dla Obszaru Rynku Detalicznego (ORD), odrębna dla Obszaru Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (OKI).

W ramach ORD wyróżnia się 11 regionów geograficznych. Na dzień 31 grudnia 2014 roku największa koncentracja portfela kredytowego ORD występuje w regionie warszawskim i poznańskim (około 22% portfela ORD).

W ramach OKI Bank wyróżnia 7 makroregionów i centralę. Na dzień 31 grudnia 2014 roku największa koncentracja portfela kredytowego OKI występuje w centrali Banku i w makroregionie centralnym (odpowiednio 26% i 16% portfela OKI).

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2014 roku udział ekspozycji w walutach wymiennych, innych niż PLN, w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 26,2%. Wzrost w stosunku do 31 grudnia 2013 roku jest konsekwencją Fuzji Prawnej PKO BP i Nordea Bank Polska SA, w wyniku której do portfela kredytowego Banku włączony został portfel Nordea Bank Polska SA.

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku. W wyniku wspomnianej fuzji udział kredytów w CHF wzrósł w

stosunku do 2013 roku o 4,0 p.p. W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej, tj. w portfelu walutowym Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA oraz BTK SA dominują ekspozycje w EUR (odpowiednio 94% i 93% portfela walutowego tych Grup Kapitałowych). Natomiast w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA i w spółce Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” (tj. podmiotach działających na Ukrainie) dominują kredyty udzielane w USD (odpowiednio 63% i 81% portfela walutowego tych podmiotów).

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego	31.12.2014	31.12.2013
PLN	73,79%	79,59%
Waluty obce, w tym:	26,21%	20,41%
CHF	16,60%	12,64%
EUR	7,89%	5,65%
USD	1,36%	1,46%
UAH	0,35%	0,65%
GBP	0,01%	0,01%
Razem	100,00%	100,00%

Pobierz excel

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z rekomendacją S i T Komisji Nadzoru Finansowego Bank stosuje wewnętrzne limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku określające apetyt na ryzyko kredytowe.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku limity te nie zostały przekroczone.

53.3. Praktyki forbearance

Bank jako *forbearance* przyjmuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem lub emitentem zmian warunków umowy, wymuszonych jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne). Celem działań *forbearance* jest przywrócenie dłużnikowi lub emitentowi zdolności do prawidłowej realizacji umowy oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum ponoszone koszty, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność *forbearance* polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- rozłożenie zadłużenia wymagalnego na raty,
- zmiana harmonogramu,
- rozłożenie zaległości na raty (wprowadzenie harmonogramu spłaty),
- zawieszenie spłaty,
- zmiana formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące),
- zmiana oprocentowania,
- redukcja wierzytelności,
- zmiana okresu karencji.

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi umowy *forbearance*, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu *forbearance* jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Zawarte umowy *forbearance* są na bieżąco monitorowane. Zawarcie umowy *forbearance*, zamieniającej warunki umowne z uwagi na trudności finansowe dłużnika lub emitenta, stanowi jedną z przesłanek indywidualnej utraty wartości i skutkuje koniecznością przeprowadzenia analizy sytuacji pod kątem utworzenia odpisów lub rezerw aktualizujących wartość ekspozycji wynikających z tego faktu.

Kredyty i pożyczki przestają podlegać *forbearance* w przypadku, gdy spełnione są łącznie warunki:

- uregulowane zostały 3 kolejne płatności wynikające z harmonogramu umowy *forbearance*,
- upłynęło przynajmniej 60 dni od dnia pierwszej raty określonej zgodnie z harmonogramem w umowie *forbearance*,
- na bieżąco i w sposób niebudzący zastrzeżeń realizowane są inne warunki umowne,
- wierzytelność nie jest objęta outsourcingiem czynności windykacyjnych.

	Wartość bilansowa	
	31.12.2014	31.12.2013
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	187.519.861	156.274.042
w tym forbearance:	4.202.198	4.318.155
sektor finansowy	9	183
kredyty gospodarcze	9	183
sektor niefinansowy	4.201.826	4.317.682
kredyty gospodarcze	3.423.519	2.439.686
kredyty mieszkaniowe	463.241	1.437.655
kredyty konsumpcyjne	315.066	440.341
sektor budżetowy	363	290
kredyty gospodarcze	363	290
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom forbearance	(820.134)	(991.371)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto forbearance	3.382.064	3.326.784

Pobierz excel

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające forbearance według regionu geograficznego (brutto)	31.12.2014	31.12.2013
Polska	4.087.258	4.318.155
mazowiecki	2.290.823	1.772.532
wielkopolski	227.406	434.487
śląsko-opolski	242.818	401.978
małopolsko-świętokrzyski	291.598	337.180
pomorski	102.259	242.532
podlaski	88.688	233.365
łódzki	190.859	206.303
dolnośląski	166.150	205.842
kujawsko-pomorski	133.577	160.294
zachodnio-pomorski	170.065	157.392
lubelsko-podkarpacki	126.644	101.949
warmińsko-mazurski	56.371	64.301
Ukraina	114.940	-
Razem	4.202.198	4.318.155

Pobierz excel

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające forbearance	Zaangażowanie według wartości bilansowej brutto		Wartość zabezpieczenia	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	2.393.496	3.107.480	236.232	173.583
Kredyty i pożyczki bez rozpoznaney utraty wartości, w tym:	1.808.702	1.210.675	182.183	83.947
nieprzeterminowane	1.220.190	880.476	65.245	18.220
przeterminowane	588.512	330.199	116.938	65.727
Razem brutto	4.202.198	4.318.155	418.415	257.530

Pobierz excel

Zmiana wartości bilansowych kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance na początek i na koniec okresu

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3.326.784
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	227.116
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(2.325.524)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	2.336.404
Inne zmiany/splaty	(143.337)
Różnice kursowe	(39.379)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3.382.064

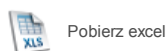
Pobierz excel

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3.068.604
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(72.215)
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(2.124.716)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	2.630.100
Inne zmiany/splaty	(174.989)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3.326.784

Pobierz excel

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto według stosowanych zmian warunków spłaty dla forbearance	Wartość bilansowa brutto	
	31.12.2014	31.12.2013
Rozłożenie zadłużenia wymagalnego na raty	2.261.777	2.482.200
Zmiana harmonogramu	1.392.606	1.540.718
Rozłożenie zaległości na raty (wprowadzenie harmonogramu spłaty)	812.775	808.174
Zawieszenie spłaty	530.642	-
Zmiana formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące)	521.071	702.804
Zmiana oprocentowania	428.549	586.314
Redukcja wierzytelności	196.579	307.501
Zmiana okresu karencji	10.469	-

Dla danej ekspozycji kredytowej podlegającej forbearance może być zastosowana więcej niż jedna zmiana warunków spłaty.

Kwota ujętych przychodów z tytułu odsetek związanych z kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom, które podlegały forbearance na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 404 782 tysiące PLN (na dzień 31 grudnia 2013 wynosiła odpowiednio 391 983 tysięcy PLN).

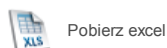
53.4. Przeterninowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2014			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	3.504.077	837.553	250.120	4.591.750
sektora finansowego	-	-	2	2
sektora niefinansowego	3.403.093	822.429	217.787	4.443.309
sektora budżetowego	100.984	15.124	32.331	148.439
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	4.369	726	3.958	9.053
Razem	3.508.446	838.279	254.078	4.600.803

Aktywa finansowe	31.12.2013			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	2.529.235	885.979	296.864	3.712.078
sektora finansowego	14	273	-	287
sektora niefinansowego	2.466.927	875.420	296.864	3.639.211
sektora budżetowego	62.294	10.286	-	72.580
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	934	361	7.320	8.615
Razem	2.530.169	886.340	304.184	3.720.693

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokaty, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych aktywów finansowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

53.5. Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2014	31.12.2013
Należności od banków	-	28.543
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5.615.878	5.532.429
Sektor finansowy	5.609	3.927
kredyty gospodarcze	5.609	3.927
Sektor niefinansowy	5.593.388	5.522.293
kredyty gospodarcze	4.134.858	3.944.961
kredyty mieszkaniowe	1.248.389	1.371.261
kredyty konsumpcyjne	99.297	101.334
dłużne papiery wartościowe	110.844	104.737
Sektor budżetowy	16.881	6.209
kredyty gospodarcze	16.881	6.209
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	60	6.260
emitowane przez podmioty finansowe	5	8
emitowane przez podmioty niefinansowe	55	6.252
Razem	5.615.938	5.567.232

Pobierz excel

W odniesieniu do aktywów, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną, ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne. Wpływ finansowy zabezpieczeń na kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosi 3 593 245 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosił odpowiednio 4 022 319 tysięcy PLN),
- dla inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, poręczenie, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięła pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- dotychczasowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

53.6. Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Grupy Kapitałowej zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek dłuższe niż 90 dni,
- znaczące pogorszenie ratingu wewnętrznego klienta,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka rozpoznawana jest, gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

53.7. Metody oszacowania utraty wartości

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub wymagających indywidualnej oceny ze względu na specyfikę transakcji, z której wynikają oraz zdarzeń warunkujących spłatę ekspozycji,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji:

- przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie, z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji,
- odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

53.8. Rezerwy pozabilansowe

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w [nocy 22](#) „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

53.9. Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2014 roku największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA kształtowały się w następujący sposób:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*				
Kontrahent	Rodzaj instrumentu			Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	Papiery wartościowe	
Kontrahent 1	-	9.031	585.246	594.277
Kontrahent 2	384.162	-	-	384.162
Kontrahent 3	-	169.566	-	169.566
Kontrahent 4	51.175	75.202	-	126.377
Kontrahent 5	-	93.074	-	93.074
Kontrahent 6	-	31.165	50.000	81.165
Kontrahent 7	-	73.060	-	73.060
Kontrahent 8	-	62.516	-	62.516
Kontrahent 9	-	59.435	-	59.435
Kontrahent 10	-	37.743	-	37.743
Kontrahent 11	-	29.418	-	29.418
Kontrahent 12	-	24.333	-	24.333
Kontrahent 13	-	23.420	-	23.420
Kontrahent 14	-	22.583	-	22.583
Kontrahent 15	-	16.465	-	16.465
Kontrahent 16	-	15.887	-	15.887
Kontrahent 17	-	12.912	-	12.912
Kontrahent 18	10.000	3.789	-	13.789
Kontrahent 19	10.000	(7.178)	-	10.000
Kontrahent 20	-	9.195	-	9.195

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Pobierz excel

Dla porównania największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2013 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*

Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 18	325.000	(48.464)	325.000
Kontrahent 24	200.000	4.706	204.706
Kontrahent 17	-	74.384	74.384
Kontrahent 25	-	58.479	58.479
Kontrahent 26	-	56.339	56.339
Kontrahent 27	50.000	(4.830)	50.000
Kontrahent 7	-	46.844	46.844
Kontrahent 3	-	39.817	39.817
Kontrahent 4	22.349	15.318	37.667
Kontrahent 28	-	33.641	33.641
Kontrahent 1	5.000	18.131	23.131
Kontrahent 29	20.000	1.601	21.601
Kontrahent 13	-	18.806	18.806
Kontrahent 31	12.600	-	12.600
Kontrahent 32	12.528	-	12.528
Kontrahent 30	12.204	-	12.204
Kontrahent 33	11.118	-	11.118
Kontrahent 34	10.377	-	10.377
Kontrahent 19	-	9.617	9.617
Kontrahent 12	-	9.583	9.583

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Pobierz excel

Przy określaniu zaangażowania: lokaty oraz papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów zostały podane w wartości nominalnej, natomiast instrumenty pochodne w wartości rynkowej bez uwzględnienia wniesionego przez kontrahenta zabezpieczenia. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank posiadał podpisane umowy ramowe na standardzie ISDA/ZBP z 24 bankami krajowymi oraz 57 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi, umowy zabezpieczające CSA/ZBP z 21 bankami krajowymi oraz 45 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 12 umów na transakcje repo (na standardzie ISMA/GMRA).

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań według stanów na dzień 31 grudnia 2014 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1	Belgia	Kontrahent 13
2	Francja	Kontrahent 7, Kontrahent 20
3	Niemcy	Kontrahent 3, Kontrahent 10
4	Norwegia	Kontrahent 2
5	Polska	Kontrahent 1, Kontrahent 4, Kontrahent 6, Kontrahent 8, Kontrahent 14, Kontrahent 15, Kontrahent 16, Kontrahent 18, Kontrahent 19
6	Szwajcaria	Kontrahent 12
7	USA	Kontrahent 9
8	Wielka Brytania	Kontrahent 5, Kontrahent 11, Kontrahent 17

Pobierz excel

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczeniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy). Rating dla kontrahentów od 1 do 20 przyjęto według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Rating	Kontrahent
A	Kontrahent 1, Kontrahent 2, Kontrahent 3, Kontrahent 5, Kontrahent 7, Kontrahent 9, Kontrahent 10, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 13, Kontrahent 17, Kontrahent 20
BBB	Kontrahent 4, Kontrahent 8, Kontrahent 14, Kontrahent 18, Kontrahent 19
BB	Kontrahent 6, Kontrahent 15
brak ratingu	Kontrahent 16

Pobierz excel

53.10. Ryzyko kredytowe instytucji finansowych na rynku pozahurtowym

Poza zaangażowaniem na rynku międzybankowym, o którym mowa powyżej, Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2014 roku posiadała ekspozycje wobec instytucji finansowych na rynku pozahurtowym (zaangażowanie wygenerowane przez Jednostki inne niż Departament Skarbu, w tym np. udzielone kredyty, obligacje zakupione poza rynkiem międzybankowym).

Struktura ekspozycji powyżej 10 milionów PLN została zaprezentowana w poniższej tabeli (w tysiącach PLN):

2014	Nominalna kwota zaangażowania		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 1	500.000	-	Polska
Kontrahent 21	53.978	6.021	Polska
Kontrahent 22	101.808	-	Polska
Kontrahent 23	50.000	-	Polska

Pobierz excel

2013	Nominalna kwota zaangażowania (w tysiącach PLN)		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 1	500.000	-	Polska
Kontrahent 23	50.000	-	Polska

Pobierz excel

53.11. Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby sprzedaży lub do wykorzystania Grupy Kapitałowej. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości sprzedaży lub wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy Kapitałowej. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2014 roku oraz dnia 31 grudnia 2013 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy Kapitałowej oferty.

Grupa Kapitałowa dąży do jak najszerszego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Grupy Kapitałowej, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m.in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo Grupa Kapitałowa współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Grupę Kapitałową działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa Kapitałowa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowana jest Grupa Kapitałowa w toku realizacji zabezpieczeń.

Wartość bilansowa aktywów niefinansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową, uzyskanych w wyniku realizacji zabezpieczenia na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosła 170 194 tysiące PLN oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła 125 725 tysięcy PLN. Powyższe kwoty uwzględnione są w **nocie 30** „Inne aktywa” w pozycji „Inne” (odpowiednio 3 241 tysiące PLN oraz 12 346 tysięcy PLN) oraz w pozycji „Aktywa do zbycia” (odpowiednio 67 786 tysiące PLN oraz 7 594 tysiące PLN), a także w **nocie 27** „Zapasy” w pozycji „Towary” (odpowiednio 99 167 tysięcy PLN oraz 105 785 tysięcy PLN).

53.12. Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego spółek zależnych Grupy Kapitałowej, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA).

53.13. Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odciążenia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania.

- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

Szczególną rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, tj. zabezpieczeń rzeczowych, których zbycie jest możliwe bez istotnego obniżenia ich ceny w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia zawarta na rzecz Banku,
- zabezpieczenie oceniane jest pod kątem faktycznej możliwości jego wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia roszczeń Banku. Podstawą oceny wartości przedmiotów zabezpieczeń rzeczowych jest wartość rynkowa,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta. Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub/i przyjmuje się zabezpieczenie w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, przelew wierzytelności z umowy deweloperskiej oraz rachunku powierniczego otwartego/ zamkniętego/ gwarancji, weksla czy poręczenia.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.